

Informatie-advies Wageningen

Lara de Brito heeft, als lijsttrekker van de grootste partij in Wageningen, mij gevraagd om de rol van informateur op me te nemen in Wageningen. Dat heb ik met veel plezier gedaan. Ik heb een mooie inkijk gekregen in de Wageningse politiek en de issues die hier leven. Daar wil ik iedereen voor bedanken.

Bestuurlijke vernieuwing is een belangrijk issue in de Wageningse politiek, zo is mij gebleken. Er wordt zwaar gehecht aan een goede bestuursstijl en dat afspraken daarover worden vastgelegd in een bestuursstijlakkoord dat door alle negen fracties wordt gedragen. Ook is de relatie met de burger van belang en hoe de Wageningse burgers worden betrokken bij het beleid. Allianties met instellingen zoals de universiteit en bedrijven zijn noodzakelijk om de beoogde doelstellingen te halen. De Omgevingswet vraagt ook steeds meer om een participatieve overheid waarbij cocreatie met burgers, bedrijven en instellingen centraal staat. D66 gaat hierin het verst en wenst een college, raad en ambtelijk apparaat dat volledig naar buiten is gekeerd. Met een democratiseringsagenda dient de burger veel meer invloed te hebben op de besluitvorming in de Wageningse politiek. Andere partijen geven aan dat er al een set afspraken is vastgelegd in het akkoord uit 2014 maar dat het lastig is om steeds daarnaar te handelen. Geopperd is om de bestuursstijl vaker met raad en college te evalueren en bij te sturen indien nodig. De ChristenUnie lanceerde het voorstel om het bestuursstijl akkoord goed te doorleven en dit te koppelen aan een weekend in juni. Ik geef u het advies om deze suggestie van de ChristenUnie over te nemen en het bestuursstijlakkoord pas na het coalitieakkoord vast te stellen en dat goed met de stad door te akkeren. Ik stel bovendien voor om een lege pagina in het coalitieakkoord op te nemen over democratische vernieuwing en deze pagina later te vullen samen met de stad. Het gaat dan om een aantal nieuwe instrumenten en om procesafspraken over de vraag hoe de stad invulling kan geven aan de thema's uit het coalitieakkoord.

Dan de inhoudelijke kant; het coalitieakkoord. De lijsttrekker van GroenLinks heeft mij de opdracht gegeven te komen tot een inhoudelijk akkoord dat gedragen wordt door een meerderheidscoalitie die zo groen en zo progressief-links mogelijk is. Tijdens de gesprekken is nog geopperd om te komen tot een stadsakkoord dan wel een raadsakkoord. Echter, daar voelt een meerderheid van de raadsfracties niet voor. Voor een gedetailleerd coalitieakkoord is ook geen draagvlak. Wat overblijft is een akkoord op hoofdlijnen, die vooral ingaat op zogeheten doorbraakdossiers.

Er zijn drie coalitie-varianten genoemd:

1. GroenLinks, D66 en Stadspartij (16 zetels)
2. D66, Stadspartij, VVD, Connect Wageningen en CDA (15 zetels)
3. GroenLinks, D66, PvdA en ChristenUnie (14 zetels)

Ik ga ze nu een voor een af.

GroenLinks, D66 en de Stadspartij hebben de afgelopen raadsperiode goed samengewerkt in het college van B&W. Samen hebben ze de rit uitgezet. De kiezer heeft ze ook beloond, of anders gezegd, de kiezer heeft de coalitiepartijen niet afgestraft. Gezamenlijk hebben de coalitiepartijen een zetel gewonnen, namelijk de extra zetel voor GroenLinks. Een voortzetting van deze coalitie lijkt dan ook een logische te zijn. Het zorgt voor een breed draagvlak in de raad én in de stad. Zo is er het gevoel dat door de aanwezigheid van de Stadspartij ook de bewoners uit de typische volkswijken zich terug kunnen zien in het stadsbestuur. Daar staat tegenover dat ook GroenLinks bij de verkiezingen een goede positie heeft verworven in diezelfde wijken. Samen hebben de drie genoemde partijen een behoorlijke meerderheid in de raad. Er zijn wel wat inhoudelijke meningsverschillen tussen Stadspartij en D66 over de bestuurlijke vernieuwing en tussen de Stadspartij en GroenLinks over windmolens en een mogelijke verhoging van de OZB om allerlei nieuw beleid te kunnen financieren.

De tweede variant die door VVD en CDA is voorgesteld, een variant over rechts, is een aardige vondst maar lijkt me niet reëel. Deze variant is afhankelijk van deelname van Connect Wageningen, een jongerenpartij die zich nog moet bewijzen. De vraag is of zo'n coalitie stabiel genoeg is. Hoe D66 hier tegenover staat weet ik niet, maar het lijkt me niet, gezien het progressieve karakter van deze partij in Wageningen, dat de Democraten een plek zien weggelegd in deze variant over rechts. Bovendien heb ik de opdracht gekregen om te komen tot een zo groen en progressief-links mogelijke coalitie, dus wat mij betreft valt deze variant af.

De laatste variant is een coalitie over links. PvdA en ChristenUnie hebben duidelijk aangegeven hier heel veel zin in te hebben. Zoals de ChristenUnie stelde, zijn de inhoudelijk overeenkomsten tussen deze vier partijen het grootst en dus is deze coalitie het meest logisch. De inbreng van de PvdA tijdens de gesprekken was heel helder; inhoudelijk wordt de agenda van GroenLinks vrijwel volledig gesteund. Er zijn geen obstakels. Ook voor GroenLinks heeft deze coalitie de eerste voorkeur, puur omdat de partijen op één lijn zitten op het sociale en groene domein. Het nadeel is dat deze coalitie kan bogen op een krappe meerderheid van slechts twee zetels.

Het lijkt erop dat D66 GroenLinks niet los laat en vice versa. Samen zijn ze het motorblok of, zoals gekscherend werd gezegd, de kettingkast van de coalitie. Ondanks dat D66 het niet eens is met het proces staan ze wel achter de meeste issues die GroenLinks eveneens heeft ingebracht zoals klimaatneutrale stad (inclusief windmolens), zorg, groen en fietsbeleid. GroenLinks wil graag een bijdrage leveren aan de democratiseringsagenda van D66. Het is logisch om beide partijen te laten terugkeren in het nieuwe college. Getalsmatig is dat natuurlijk niet voldoende, dus wie moet erbij?

Zoals gezegd lijkt een voortzetting van de huidige coalitie het meest logisch. Het betreft een brede coalitie waar verschillende groepen in de Wageningse samenleving zich in zullen herkennen. Echter, GroenLinks is ongeduldig. De stad moet in 2030 klimaatneutraal zijn en daarvoor moet nog een hoop gebeuren waaronder aardgasvrije wijken en de plaatsing van windmolens op Wagenings grondgebied. GroenLinks wil de komende periode daadwerkelijk aan de slag met groene verbindingzones en fietspaden. Wageningen wordt zwaar getroffen door bezuinigingen op het zorgdossier en om het niveau kwalitatief overeind te houden is mogelijk een verhoging van de OZB noodzakelijk. Om die redenen kiest GroenLinks voor een coalitie met D66, PvdA en ChristenUnie. Een geprononceerdere coalitie over links wordt verkozen boven een bredere coalitie met de Stadspartij.

Sommigen zullen zeggen dat de PvdA verloren heeft en dus eigenlijk niets te zoeken heeft in dit college. Deze redenatie is algeheel leidend geworden in de duidingen van verkiezingsresultaten en daardoor ook in de publieke opinie. Ik blijf dat bijzonder vinden. Een partij mag verloren hebben maar kan daarna nog steeds bogen op een bepaald draagvlak in de samenleving. De twee zetels van de PvdA zijn echt niet minder dan twee zetels van de Stadspartij of GroenLinks. Achter elke zetel zit in Wageningen een achterban van zo'n 700 mensen die allemaal gelijkwaardig gehoord dienen te worden. Een meerderheid is dus een meerderheid, of dat nu met winnaars of met verliezers is.

Ik ben ervan overtuigd dat GroenLinks, D66, PvdA en ChristenUnie een stabiel college kunnen vormen. Het enthousiasme bij PvdA en ChristenUnie om concreet bij te dragen aan het stadsbestuur van Wageningen heeft me aangenaam verrast. PvdA kan op sociaal vlak een bijdrage leveren onder andere bij participatie en sociaal werk. De ChristenUnie wil zorgdragen voor een financieel solide beleid. Beide partijen leveren zo een meerwaarde voor deze coalitie. Ik denk ook dat wethouders van deze vier partijen in staat zijn om de stad en de voltallige gemeenteraad in een open stijl te betrekken bij de totstandkoming van beleid. Dat laatste schuurt enigszins met een sterk geprofileerd akkoord, maar verkiezingen zijn er ook om door burgers een richting te laten kiezen waar het naar toe moet. En in dit geval is dat een groen-

progressieve richting. Dit college gaat de kaders scheppen voor het aanpakken van een aantal doorbraakdossiers en daarbinnen worden raad en stad betrokken over de concrete invullingen.

Ik geef u dan ook het advies om een coalitie te formeren van GroenLinks, D66, PvdA en ChristenUnie en in het akkoord in ieder geval afspraken vast te leggen over:

1. Klimaatneutraal Wageningen in 2030 waarbij ik het advies mee wil geven om daar energieneutraal van te maken. Dit omdat klimaatneutraal bijna niet te meten en te sturen is. Want neem je daarbij ook voedsel, autokilometers en vliegreizen van burgers mee? Energieneutraal is wel te meten in de vorm van energiebesparing en duurzame energie binnen de gemeente en is dus ook veel beter te sturen en het college is er op af te rekenen.
2. Behouden van de kwaliteit van de zorg. Creëer voldoende ruimte in de begroting voor tegenvallers in het zorgdomein en investeer in innovatie om de kosten op termijn te kunnen drukken.
3. Versterking van natuur en landschap. Verbetering van groene zones in het buitengebied en in de stad (plus standpunt over het rondje campus) en reserveer voldoende budget voor het oplossen van fietsknelpunten.
4. Een nieuwe impuls voor de binnenstad, invulling van het woningbouwprogramma en aanwijzen van inbreidingslocaties.

Ik vond het een lastige afweging. Vanaf een afstandje leek me voortzetting van de huidige coalitie voor de hand te liggen, maar na een weekje ondergedompeld te zijn in de Wageningse politiek ben ik toch tot een andere voorkeur gekomen. Ik begrijp dat de Stadspartij dit zal zien als een zware teleurstelling en de PvdA en ChristenUnie juist als een mooie kans. Ik wil niets afdoen aan de positieve bijdrage die de Stadspartij heeft geleverd de afgelopen vier jaar in het stadsbestuur. Maar gezien de opinies van verschillende partijen heb ik uiteindelijk de knoop doorgehakt. Het enige wat nog enigszins ongewis is, is de voorkeur van D66. De coalitie van GroenLinks, D66, PvdA en ChristenUnie kan alleen slagen als D66 zich expliciet achter dit advies schaart. Indien dat niet het geval is blijft de coalitie GroenLinks, D66 en Stadspartij over. Ik raad D66 aan om daar vandaag uitsluitel over te geven.